

NOVICE

LETO V. - št. 45

V KOČEVJU, DNE 5. NOVEMBRA 1960

Cena 15 din

KMETIJSKA ZADRUGA-KMETIJSKI KOMBINAT

Zmeraj smo smatrali, da je splošna kmetijska zadruga najbolj množični in najmočnejši organizacijski nosilec socialistične politike na vasi. Splošna kmetijska zadruga, ki se — v končnem rezultatu — razvija kot kmetijsko-predelovalni kombinat, postopoma širi in pogloblja svoj vpliv na vsem kompleksu površin individualnih gospodarstev in tako omogoča potrebno specializacijo v proizvodnji, pa tudi potrebno organiziranost in stabilnost pri plasmaju proizvodov, pri oskrbovanju trga.

EDVARD KARDELJ

Danes mnogo govorimo o tem, da naj se kmetijske zadruge gospodarstveno in organizacijsko okrepijo. Govorijo se tudi o ukinitvi Poslovnih zvez. Z novim letom bodo prenehale delovati.

Z naglim razvojem kmetijskih zadrug in krepitvijo njihove proizvodne moči so postale Poslovne zveze zlasti kot posrednik med zadrugo in tržiščem pri sedanjih pogojih v tej obliki neprimerne, čeprav so nudile zadrugam, predvsem strokovno pomoč.

Novi zakon o združevanju je predvidel ukinitve Poslovnih zvez, njihove naloge pa naj prevzamejo močne kmetijske zadruge, ali poslovna združenja.

Potrebne so nam močne kmetijske zadruge, ki bodo sposobne samostojno organizirati kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo na svojem področju. Majhne zadruge ne odpravljajo več današnjim zahtevam, Zadruga bodočnosti je kmetijsko predelovalni kombinat z lastnimi obrati, modernimi stroji, ter specializirano tržno proizvodnjo. Z prihodnje leto bodo imele vse zadruge svoje kmetijske obrate in zgrajene hleve. Vsaka zadruga mora imeti vsaj 200 glav goveje živine. To je nujno, ker se zemlja SLP, ki se daje v najem, vsako leto bolj izkorišča. Tudi zrnje, ki jo ponujajo privatni kmetje v zakup je vedno več.

Na področju bivšega kočevskega okraja je do sedaj poslovalo 19 kmetijskih zadrug. Nekatere se še sedaj bavijo z obrati, ki niso niti kmetijski, niti rentabilni. Letni promet v zadrugah je znašal v preteklem letu od 30 milj. do nekaj nad 200 milj. Anketa je potrdila, da je pri večini kmetijskih zadrug glavna dejavnost odkup lesa. Akumulacija pri tej dejavnosti ustvarja tudi zadržne sklade. Ti so skrajni pri vseh zadrugah premejniki za povečane potrebe investicij v kmetijstvu.

Kmetijskih strojev je še vedno

premalo, čeprav se traktorji uporabljajo največ za prevoze. Kombinatom, ki sta jih v letošnjem letu nabavili zadruga Ribnica in Dobropolje se bodo prihodnje leto pridružili novi. Veliko je še potreb po novih sredstvih za investicije, ki jih bodo morale financirati v večji meri zadruge same. Zadruga, ki ne bo imela vsaj 200 milijonov letnega prometa tega ne bo zmogla.

Vse to govori v prid velikim ekonomsko močnim zadrugam. Predvidevajo, da bi na omenjenem področju poslovalo le 6 zadrug. Te so: Kočevje, Ribnica, Sodražica, Velike Lašče, Dobropolje in Loški potok. Ostale zadruge naj bi se združile v eno od navedenih. Zadruga, ki se bodo združile bodo predvidoma ostale področni obrati, ki bodo obdržali večino sedanjih pristojnosti. Takšen obrat naj bi zaradi uspešnega poslovanja in oddaljenosti obdržal blaginjaka z hranilno službo, upravnika, v večini primerov pa tudi kmetijskega strokovnjaka.

Poseben poudarek naj bi imelo bodoče upravljanje zadruga. Na področju dosedanjih zadrug naj bi združniki volili obratni oz. področni zadržni svet, ta pa naj bi izvolil centralni zadržni svet, ki bi neposredno upravljal zadrugo. S tem se bo upravljanje v zadrugi še bolj okrepilo.

Novost v bojiči zadrugi so tudi gozdarski obrati. Vsa gozdarska služba iz Poslovne zveze bo vključeno z gojitvijo in varstvom gozdov prenešana na zadržni gozdarski obrat. To bo mnogo večja odgovornost za zadruge kot sam odkup lesa, kar so kmetijske zadruge izvajale do sedaj. Zaradi važnosti go-

spodarjenja z gozdovi in pomankanja gozdarskega kadra verjetno ne bodo mogle imeti vse zadruge samostojnih gozdarskih obratov. Za več zadrug bodo ustanovili en obrat, kjer bo to potrebno.

Združevanje zadrug je v sedanjem obdobju izredno važno. Nujno je, da člani zadrug o tem razpravljajo in dajejo koristne predloge, ki bodo pomagali ustanoviti organizacijsko sposobne in gospodarsko močne kmetijske zadruge. Le takšne bodo koristile proizvajalcu in družbi.

27. oktobra je bila v Kočevski Reki konferenca osnovne organizacije ZK Kočevska Reka. Bil je navzoč tudi član Obč. komiteja Tone Sercer. OO ZK v Kočevski Reki šteje 61 članov. Na konferenci se je pokazalo, kako razgibano je delo organizacije.

Sekretar Lojze Bartol je uvodoma povelil pozornost najvažnejšim političnim dogodkom doma in v svetu, potem pa je govoril o delu organizacije v preteklem obdobju in o bodočih nalogah. Sekretar je poudaril, da je glavna dejavnost »Snežnika« kmetijstvo in da so komunisti pri njegovem razvoju imeli zelo pomembno vlogo. Od julija letos imajo tudi v Snežniku organe delavskega samoupravljanja — delavski svet in upravni odbor. Dosedaj so imeli že štiri zasedanja, tako DS in UO.

toplo pozdravljena. Posebno pozornost je vzbujala mlada pionirka s solo točko na harmoniki. Za konec proslave pa je pionirski pevski zbor zapel še nekaj pesmi.

Proslava je pokazala, da so se Dobropoljčani skrbno pripravili za občinski praznik. Ob tej priložnosti se so spomnili tudi padlih tovarišev, ki so dali svoja življenja za svobodo in lepo bodočnost in na njihove grobove položili vence in cvetice.

J. N.

Proslava v Dobropolju

28. oktobra je bila na Vidmu proslava v počastitev občinskega praznika občine Grosuplje. Proslave se je poleg predstavnikov občine Grosuplje in ostalih množičnih organizacij udeležilo večje število tamkajšnjega prebivalstva in šolske mladine. Slavnostni govor je imel tovariš V. Andoljšek, ravnatelj osemletke Videm-Dobropolje. Med drugim je govoril o velikih gospodarskih uspehih, ki so bili doseženi v letih po osvoboditvi na področju občine Grosuplje. Orisal je tudi težko pot naše osvobodilne borbe, ki je bila podlaga za graditev socializma v naši deželi.

Po govoru je pionirski pevski zbor osemletke pod vodstvom tovarišice Cirile Andoljšekove zapel nekaj pesmi, katere so vsi navzoči pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem. Program proslave so dopolnili še z vrsto pestrih točk, ki so jih nastudirali predvsem pionirji. Med drugimi so zelo uspele skupinske recitacije. Simbolična vaja ob spremljavi harmonike je bila tudi

RAZSTAVA GRADBENIŠTVA

V nizu zanimivih razstav, ki so na programu prireditve v mesecu tehniko, smo ta teden imeli priložnost videti razstavo gradbeništva. Kakor kmetijski, gozdarski, ke-

miki in rudarji pred njimi, so se to pot naši gradbinci potrudili, da bi kočevsko javnost kar najbolj nazorno seznanili z moderno gradbeno tehniko pri nas in v svetu.

Številni vzorci gradbenega materiala, fotografije, revije, makete, projekti in drugo, je bilo razporejeno z velikim okusom, tako da je bila razstava zelo zanimiva in je privlačila vso pozornost obiskovalca.

Na razstavi smo videli projekte kočevskih stolpnice, kemične tovarne, rudniških objektov, maketo doma »Partizana« itd. Posebno pa je bila poudarjena dejavnost »Zidarija«, ki si s številnimi objekti, katere gradi, ali ki jih je gradil pri nas in drugod, pridobiva vedno večji renome. Del razstavnega prostora je izkoristilo podjetje »Instalacija«, ki je razstavilo sanitarije. Razstavljalcem gradbenikom k uspehi razstavljamo naše polno priznanje. Prepričani smo, da nas bodo tudi v bodoče še kdaj presenetili in nas seznanili s svojimi novimi uspehi.

Prihodnji teden bo odprta zopet nova razstava, četrta po redu. Sedaj bo razstavljalo kar pet podjetij naenkrat. Razstavljalci so: Ključavničarstvo, Itas, Avto-Kočevje, Elektro-Kočevje in Kočevski tisk. Razstava bo zelo pestra in nas bo seznanila z dejavnostjo teh, za našo mesto zelo pomembnih podjetij. Razstava bo, kakor prejšnje tri, v sejni dvorani Zavoda za socialno zavarovanje. Odprta bo od 8. do 11. novembra, vsak dan od 9. do 17. ure. Vabimo prebivalstvo Kočevja, da v velikem številu obišče to našo prireditve.

V teh dneh bo v okviru meseca tehniko še ena prireditve. Tov. inž. Lesar bo predaval o novi kemični tovarni v Kočevju. Čas in kraj predavanja bosta objavljena s plakati. Prepričani smo, da bo aktualna tema privabila številne poslušalce.

HRIB — SREDIŠČE LOŠKEGA POTOKA

Razvoj kmetijstva, izobraževanje, stanovanja

27. oktobra je bila v Kočevski Reki konferenca osnovne organizacije ZK Kočevska Reka. Bil je navzoč tudi član Obč. komiteja Tone Sercer. OO ZK v Kočevski Reki šteje 61 članov. Na konferenci se je pokazalo, kako razgibano je delo organizacije.

Sekretar Lojze Bartol je uvodoma povelil pozornost najvažnejšim političnim dogodkom doma in v svetu, potem pa je govoril o delu organizacije v preteklem obdobju in o bodočih nalogah. Sekretar je poudaril, da je glavna dejavnost »Snežnika« kmetijstvo in da so komunisti pri njegovem razvoju imeli zelo pomembno vlogo. Od julija letos imajo tudi v Snežniku organe delavskega samoupravljanja — delavski svet in upravni odbor. Dosedaj so imeli že štiri zasedanja, tako DS in UO.

Na »Snežniku« bodo morali povečati mehanizacijo, to pa zaradi tega, ker nastaja vse večji problem pomanjkanja sezonske delovne sile, ki bo postal iz leta v leto bolj aktualen. Na posestvu so nabavili 200 glav goved frizijske pasme. To bo v znatni meri vplivalo na povečanje mlečnosti.

V šolskem letu 1959/60 so bile

Socialistična zveza je pokazala precejšnjo dejavnost. Ob pomoči članov SZDL in komunistov, ki delajo v SZDL, je bila ustanovljena splošno zdravstvena in zobna ambulanta.

Ustanovljen je bil tudi aktiv žena. V kratkem bo začel s šiviljskim tečajem, ki ga organizira tovarna »Singer«.

Tudi mladina je v zadnjem času začela živahno delati. Ena izmed važnih nalog je, da se vključijo čim več mladine v vrste LMS.

Članstvo ZK naj bi se okrepilo z novimi člani, predvsem iz vrst mladih ljudi.

Po sekretarjevem poročilu se je razvila živahna razprava. Govorili so o delu društev, organizacij, sestava »Snežnik« in drugem.

Na »Snežniku« bodo morali povečati mehanizacijo, to pa zaradi tega, ker nastaja vse večji problem pomanjkanja sezonske delovne sile, ki bo postal iz leta v leto bolj aktualen. Na posestvu so nabavili 200 glav goved frizijske pasme. To bo v znatni meri vplivalo na povečanje mlečnosti.

V šolskem letu 1959/60 so bile

ukinjene osnovne šole Borovec in Stalcerji. Otroke iz teh dveh šol in iz Banje loke ter Brige vozijo z avtobusi do 5. razreda na šolo v Kočevsko Reko, od 5. do 8. razreda pa v Kočevje. Potrebe narekujejo, da bo treba za prevoz otrok še en avtobus.

Razpravljali so tudi o pomankanju stanovanj za novo delovno silo. Predvidene so gradnje stanovanj in nekatere adaptacije.

V zimski sezoni bodo začeli komunisti s študijem. Šola za mlade komuniste bo pripravljala nečlane za sprejem, mlajše člane pa vposabljal za delo v organizaciji, večerna politična šola pa bo izpolnjevala znanje starejših komunistov. Poleg teh bodo razna poljudnoznanstvena predavanja Delavske univerze, ki bodo prej omenjene šole dopolnjevala.

V razpravi je sodeloval tudi član Obč. komiteja ZK Tone Sercer, ki je dal smernice za bodoče delo.

Ob koncu so izvolili sedem članski sekretariat osnovne organizacije ZK in delegata za okrajno konferenco ZKS.

-nil

Najprej kulturni dom

Dolenja vas, nedelja, 30. oktobra. — Današnje letne konference krajevne organizacije Socialistične zveze v Dolnji vasi se je udeležilo nekaj nad 40 članov. Konferenci je prisostvoval tudi predsednik Obč. odbora SZDL Ribnica France Debeljak, ki je v diskusiji tudi obširno sodeloval.

Doslej je bila samostojna organizacija SZDL tudi v Lipovcu, sedaj pa se je z dolnjevaško združila. Na konferenci je bilo tudi nekaj članov iz te vasi.

Iz obširnega in izčrpnega predsednikovega poročila je bilo razvidno dosedanje delo organizacije. V primerjavi s lanskim letom, se je število članstva močno povečalo (od 93 na 191), kar pa je še vse premalo za tako veliko vas. Tudi udeležba na konferenci bi bila lahko v primerjavi s številom članstva boljša.

V Dolnji vasi je trenutno najvažnejša gradnja kulturnega doma. Temelje bodočega kulturnega doma so napravili že pred leti, ko so gradili osnovno šolo. Sedaj bi bilo treba z gradnjo samo nadaljevati. Občina ni imela dovolj sredstev, da bi gradnjo financirala, zato so prebivalci sklenili, da bodo za dom prispevali v lesu in prostovoljnem delu. Odziv na akcijo je bil zelo lep. Doslej so kmetije sklenili prispevati že 115 m³ lesa, nekateri bodo prispevali v denarju, s prostovoljnimi delom in vožnjo. Tako so

doslej nabrali že precej denarja, vendar bo treba z zbiranjem sredstev še nadaljevati, kajti gradnja bo stala nad 15 milijonov dinarjev. Pri gradnji doma bo pomagal tudi ObL.O. Ribnica. Z delom bo treba pričeti čim prej.

Predsednikovo poročilo je zajelo tudi delo Kmetijske zadruge. Zadruga ima več odsekov in se bavi izključno s kmetijstvom. Vsi odseki so v letošnjem letu dobro delovali, vendar pa bi bili rezultati lahko še boljši. Zadruga je dosegla v primerjavi s prejšnjimi leti lepe uspehe pri kooperaciji, vendar pa vsa pričakovanja niso bila dosežena.

Tudi kulturno-umetniško društvo in ostale organizacije so v letošnjem letu uspešno delovale.

Organizacija SZDL v Lipovcu se je ukvarjala predvsem s komunalnimi problemi — ureditvijo vaških poti, vodnjaka ter poti proti Makoški, ki so jo popravili s prostovoljnimi delom.

Popravila so potrebne tudi vaške poti v Dolnji vasi, kar bo treba urediti v najkrajšem času; vendar pa bi morali pri tem sodelovati vsi vaščani.

drugačno, kajti odvijalo se bo v sekcijah.

V razpravi je sodeloval tudi predsednik Obč. odbora SZDL in obrazložil pomen in namen predvidene združitve zadrug. V ribniški občini naj bi bile dve zadrugi: v Ribnici in v Sodražici. Združitev zadrug narekuje naš splošni gospodarski razvoj, obstanek pa bodo opravile le velike, gospodarsko močne zadruge, ki bodo sposobne prevzeti tudi pose, ki jih je doslej opravljala Poslovna zveza. Zadruga morajo razviti tudi gozdarsko dejavnost in ustanoviti gozdarske obrate. Vendar pa skromna gozdna površina dosedanjih razdrobljenih zadrug ne more biti garancija za dober uspeh, je poudaril tov. Debeljak.

Na konferenci so soglasno sprejeli sklep, da se KZ Dolenja vas priključi ribniški zadrugi. Med drugim so razpravljali tudi o nekaterih drugih komunalnih problemih in pripravili obširen program za prihodnje leto. Izvolili so nov krajevni odbor SZDL, imenovali pa so tudi posebno komisijo, ki bo vodila priprave za gradnjo kulturnega doma. Seveda pa bo potrebna tudi izdatna pomoč ostalih članov in vseh vaščanov. Kulturni dom bo vsekakor za Dolenjo vas in okolico velika pridobitev, saj se bo v njem lahko odvijalo vse kulturno-prosvetno in politično delo, poskrbljeno pa bo tudi za športnike.

(-vec)

PO SVETU

BEograd. — V Jugoslaviji se mudi na uradnem obisku afganistanski kralj Mohamed Zahir. Visokega gosta in njegovo spremstvo je sprejel predsednik republike Josip Broz Tito. Afganistanski suveren bo ostal v Jugoslaviji na obisku osem dni.

CARIGRAD. — Turčija bo v kratkem dobila svoj prvi petletni gospodarski načrt, ki ga že dajeta časa pripravila skupina domačih in tujih izvedencev. Turčija si bo najprej izposodila 250 milijonov dolarjev za izgradnjo jeklarne, premovalniške, skratka za ustvaritev svoje lastne težke industrije. Tudi v kmetijstvu bodo izvedli več reform. Najprej bodo izvedli agrarno reformo. Država bo najprej odkupila zemljo od veleposestnikov in jo dala vaškim revšem.

HAVANA. — Okrog 10.000 obojnih delavcev in uslužbencev se je urilo za obrambo glavnega mesta Kube pred napadi s kopnega in morja. Podobne vaje so imeli tudi v mnogih mestih v notranjosti dežele. Vse te vaje sodijo v priprave Kubeancev na obrambo dežele. Nasprotniki sedanjega režima na Kubi se v nekaterih sosednjih deželah pripravljajo na invazijo na Kubo z nasmehom, da odstranijo vladno Fidelo Castra. Predvidevajo, da je v Gvatemali pod orožjem 3000 zoročnikov, poleg tega pa se obojuzujejo zoročniki tudi na Floridi, Porto Riku in Nikaragvi, katerih skupno število cenijo na 15 tisoč ljudi.

CARACAS. — Po vesteh iz glavnega mesta Venezuele so se nemiri in spopadi z levitčarji in vladnimi silami, ki so se nevarno razširili prejšnji teden, zdaj polegili, predvsem spričo ostre akcije obojuzenih sil. Po nepopolnih podatkih je bilo

deset mrtvih in kakih 150 ranjenih, aretirani pa so več sto demonstrantov proti vladni politiki.

NEW DELHI. — Ob zaključku tridnevnega zasedanja Vseindijskega kongresnega odbora je ministrski predsednik Nehru govoril pred 300.000 ljudmi. Poudaril je, da je enotnost Indije poglavitni pogoj za njen napredek na vseh področjih. Premier Nehru je pozval ljudstvo naj se otrese praznovanja in naj se loti težavnega in napornega dela, ker je to edini način, da bi dosegli napredek. V graditvi Indije je treba odpraviti številna socialna zla. Sistem kast je bil največja ovira na poti napredka skozi stoletja.

BEJRUT. — V sirsiki oblasti Združene arabske republike in drugih arabskih deželah je v teku »Teden Alžirije« v znak podpore boju alžirskega ljudstva.

SAN SALVADOR. — V južno-ameriški državi Salvador je revolucionarna junta brez prelivanja krvi odstranila predsednika Lemusa in ga pognala čez mejo. Novo oblast — revolucionarno junto sestavljajo trije vojaki — dva polkovnika in en major ter trije civilisti.

MANAGUA. — Po poročilih iz Nikaragve so strahovite poplave v zadnjih dneh opustošile zapadna področja dežele in terjale velike človeške in materialne žrtve. V poplavih je izgubilo življenje 26 ljudi, 100 oseb pogrešajo, medtem, ko je na tisoče prebivalcev ostalo brez strehe. V zahodnih področjih države so številna mesta in vasi pod vodo in popolnoma odrezana od drugih krajev. Tu je izgubilo življenje več kot sto ljudi, na desetine jih pogrešajo, materialno škodo pa cenijo na več milijonov dolarjev. Do poplav je prišlo zaradi dolgotrajnega deževja.

Ob DIT v Caracasu in drugih središčih več

Po pustem oktobrskem jutru se je naredil lep dan. Res je tu pa tam prinesel oblak neprijetno iznenadenje, kar pa nedeljskega razpoloženja ni motilo.

Ko sem nekaj pred osmo uro prišel v »prestonico« Slemen — na Gregor, je sonce že povsod razdaljalo svojo toploto, ki ti v takihle jesenskih dnevih še posebno prija.

Pirju. Tudi za naslednje gospodarsko leto 1960/61 so doseženi že lepi uspehi pri sklepanju pogodb...«

Potem je govoril o perspektivnem petletnem planu gospodarskega razvoja na področju, ki ga zavzema KZ Gregor. Proizvodnja naj bi se povečala za 12%. Govoril je tudi o uspešnem delu tamkajšnje Kmetijske zadruge. Proizvodno-financi

proizvodnje, dvigu gospodarstva in kmetijstva na sploh, nagrajevanju po učinku dela in njegovih dobrih platih in drugem. Zelo zanimivo je bilo izvajanje o perspektivah našega gospodarstva, o predvideni kreditni in bančni reformi itd. Dalj časa se je zadržal o reorganizaciji kmetijskih zadrug, ki je v teku. Predlagal je, da se tudi gregorška

Stalno izpopolnjevanje

Pred nekaj dnevi je bil v Ribnici občni zbor Zdrženja rezervnih oficirjev in podoficirjev, katerega se je udeležilo nad 40 delegatov in gostje: predstavniki OO ZROP, Jugoslovanske ljudske armade in sekretar Obč. komiteja ZK tov. Fajdiga.

Predsednik Obč. odbora ZROP Janez Pirker je v svojem poročilu razčlenil delo upravnega odbora, delo komisij. Nadaše je govoril o izobraževanju rezervnih oficirjev in podoficirjev. Predavanja, ki so bila organizirana v ta namen, so bila dobro obiskana. Strokovno izobraževanje rezervnega kadra je najpomembnejše delo Zdrženja. Predavanja so bila dobro pripravljena, zato gre posebna zahvala majorju Leonu Hvala, kapetanu I. klase Danilu Moharju in p. pol. Dragu Ivanoviču.

V sodelovanju z organizacijo ZB NOV so predlagali za odklopanja za zasluge v NOV 42 rezervnih oficirjev in podoficirjev. Odklopanja bodo podelili drugo leto, ko bomo proslavili 20. letnico vstaje Jugoslovanskih narodov.

V tem mesecu so začeli z rednimi predavanji po programu za leto 1960/61. Delo Zdrženja naj bi se odvijalo v znamenju tekmovanja tako, da bi čim boljše proslavili praznik vstaje leta 1961. Poleg predavanj in drugih oblik izobraževanja nameravajo organizirati pohode patrol v znane partizanske kraje (Travno goro, Jelenov žleb, Malo goro) skupno z odredi predvojaške vzgoje. V načrtu so strelska tekmovanja, najprej po osnovnih organizacijah, potem pa v občinskem merilu, kjer bi nastopili najboljši strelci. Kot novo obliko naj bi organizirali pouk iz motoriziranstva in prometnih predpisov in prirejali ocenjevalne vožnje.

V razpravi so se dotaknili raznih vprašanj v zvezi z nadaljnjim delom Zdrženja. Tudi v bodoče bo najpomembnejša naloga — stalno strokovno izpopolnjevanje vojaških veščin.

Na kraju so i volili nov Občinski odbor ZROP, kateremu ponovno predseduje Janez Pirker.

Novi tranzistorji

Radioindustrija Zagreb in »Teletek« Ljubljane bosta po lahki te dni na tržišče prve tranzistorije novega tipa. Letos jih bodo izdelali 60 tisoč.

Poslovanje s tekočimi računi delavcev in uslužbencev je v naših krajih še novost, čeprav se je tako poslovanje v nekaterih krajih naše domovine že precej uveljavilo, v zapadnih državah pa je tako poslovanje že stara stvar. Uveljavljanje brezgotovinskega prometa je za narodno gospodarstvo velikega pomena, ker znižuje potrebo po go-

pristopnici je natiskano besedilo pogodbe z osnovnimi določili za poslovanje s tekočimi računi delavcev in uslužbencev, ki so po podpisu pogodbe obvezna za banko in imetnika tekočega računa. Imetnik tekočega računa izda gospodarski organizaciji, ustanovi ali uradu, kjer je zaposlen, pismeni nalog, naj vse ali del njegovih rednih pre-

Tekoči računi

tovini. Pomembno pa je tudi to, da brezgotovinski obračuni pospešujejo blagovni promet.

Z vlaganjem svojih prejemkov na tekoči račun zavaruje vsak imetnik računa vloženo imetje pred različnimi nesrečami (tatvanami, požari itd.). S prenosom osebnih prejemkov na tekoči račun prevzame banka ali hranilnica vso odgovornost za varnost denarja in za točno izvrševanje izdanih nalogov.

Seznani vas bomo z nekaterimi navodili v zvezi z odpiranjem tekočega računa. Vsak delavec ali uslužbenec lahko zaprosi najbližjo komunalno banko, zadržno hranilnico in posojilnico ali mestno hranilnico za otvoritev tekočega računa. Banka ali hranilnica lahko odpre tekoči račun vsakemu delavcu ali uslužbencu, ki mora zato podpisati pristopnico in pogodbo. V

jemkov, nakazuje na njegov tekoči račun pri banki ali hranilnici.

Kako razpolagamo z imovino na tekočem računu? Imetnik tekočega računa lahko razpolaga s svojo imovino z uporabo čeka ali z drugim ustreznim nalogom. S čekom lahko dviga gotovino pri vsaki banki ali hranilnici, plačuje razne nabave, storitve in druge obveznosti, plačuje obveznosti do ostalih imetnikov tekočih oz. žiro računov z uporabo ustreznih položenj.

Podrobneje navodilo za interese, ki nameravajo začeti s poslovanjem svojega denarja potom tekočih računov lahko vsak dobi na banki ali hranilnici.

Da bi se poslovanje s tekočimi računi tudi pri nas čimprej uveljavilo, kar bi imelo za vsakega samoj, korist, naj bi se zavzele sindikalne podružnice po podjetjih in ustanovah.

SZDL v Sušju

30. oktobra je bila v zadrženem domu v Zapotoku letna konferenca SZDL za območja dosedanjih osnovnih organizacij SZDL Sušje, Slatnik, Zlebič in Vinice-Zapotok. Člani iz vseh teh organizacij so sprejeli sklep, da se združijo v eno krajevno organizacijo Sušje.

Konferenca je bila zelo plodna. Po poročilih predsednikov dosedanjih odborov, se je razvila razprava, ki je obravnavala razna vprašanja tako krajevnega značaja kakor tudi v merilu celotne komunne. Ko so razpravljali o kulturni dejavnosti, smo slišali tudi predloge, da bi prebivalci teh vasi s pomočjo Obč. odbora SZDL nabavili televizijski aparat, ki naj bi bil v za-

družnem domu v Zapotoku. Govorili so tudi o ustanovitvi melioracijske skupnosti in drugih aktualnih problemih. Tehten je bil tudi prispevek v razpravi sekretarja Obč. odbora SZDL Vinka Mateta, ki je s konkretnimi primeri nakazal kakšno naj bo delo Socialistične zveze, delo sekcij in drugo.

Ob koncu konference so izvolili nov 15 članski krajevni odbor, nadzorni odbor in delegate za občinsko konferenco SZDL.

»TEKSTILANA« — USPEŠNO

V prvem polletju so v »Tekstilani« izdelali 134 ton volnene preje (letni plan 227 ton) ter 230.000 m² volnenih tkanin (letni plan 420.000 kvadratnih metrov). V primerjavi s proizvodnjo v prvem polletju lanskega leta je letos proizvodnja volnene preje višja za 8,1%, proizvodnja volnenih tkanin pa za 25%.

Zvišal se je tudi dohodek podjetja v prvem polletju, vendar ni bil še višji, če se ne bi zvišale cene nekaterih surovin. Cene proizvodov pa se niso zvišale. Realizacija v drugem polletju bo v podjetju narasla zaradi zaloga težkih tkanin, ki gredo v prodajo šele v tem času.

Z ozirom na nabavo štirih novih stavov je podjetje sprejelo nov plan. Pri tem se je povečal dohodek za 40 milijonov, proizvodnja preje za dobrih 30 ton, proizvodnja volnenih tkanin pa za 40.000 kvadratnih metrov. Tovarna ima tudi izdelan rekonstrukcijski plan, vendar ni uspela dobiti kredita. Lastna sredstva pa so premajhna.

Iz »Roškega terena«

Minuli petek je bil občni zbor terenske organizacije SZDL »Roški teren«. Poročilo dosedanjega odbora je poka alo, da so člani skupno z odborom dosegli lepe uspehe pri svojem delu. Čeravno je odbor uspešno delal, so bili člani vseeno mnenja, da je bil ta preveč zaprt v ozek krog. Vse preveč je obravnaval le krajevne probleme, manj pa probleme celotne občine. Po številu članstva se Roški teren uvršča v vrsto najboljših organizacij v občini. Obširna razprava je pokazala, da je precej problemov o katerih naj bi člani SZDL razpravljali. Na kraju so izvolili vodstvo podružnice in dvanajst delegatov za konferenco krajevne organizacije.

SLEMENCI so na pravi poti

Z Gregorja je prelep razgled po ožji in širši okolici. Vasice, nameštane po bregovih in globačah, so se mi zdele kakor umite. Kadarkoli pridem na Slemen, se mi srce vedno znova vzradosti ob lepoti teh krajev, ki pa so na žalost v našem turizmu še precejšnja neznanca...

Ob 8. uri je bila sklicana konferenca Socialistične zveze za Slemen. Ker so prostori v zadrženem domu, kjer so ponavadi imeli konference in sestanke, v popravilu, ni preostalo drugega, kakor gostilna. V gostilni je bilo zbrano že precej ljudi. Mladi pri svojih mizah, starejši pa pri svojih. Bilo je precej živahno; pogovor je tekkel o tem in onem. Kazalec na uri je povedal, da je osem ura.

»...Otvaram letno konferenco Socialistične zveze Slemen in vas vse skupaj pozdravljam. V naši sredi pozdravljam tudi sekretarja Občinskega komiteja ZK Ribnica Ivana Fajdiga in...« je uvodoma dejal predsednik krajevne organizacije SZDL Stane Lovšin. Potem so sledile ostale formalnosti, kot na vsaki konferenci.

»...Po ukinitvi občine Lašče in Sodražica so Slemen sedaj kot celota v sestavi ribniške komunne. V smislu novega statuta, ki ga je sprejel V. kongres SZDL smo združili dve organizaciji SZDL, ki sta delovali na Slemenih, v eno organizacijo, ki šteje 131 članov... V bodoče naj bi se vključili v Socialistično zvezo tudi tisti volivci, ki stojijo ob strani...«

Ljudje s pozornostjo poslušajo predsednikove besede. Vsi obrazi so obrnjeni proti njemu.

Po krajši obrazložitvi, kje naj bo jedro dela Socialistične zveze, je govoril predsednik Lovšin o gospodarskih vprašanjih.

»...Zato nam posebni pogoji narakujejo, da v našem predelu razvijamo živinorejo in gozdarstvo, kot edini rentabilni panogi pri nas. V gospodarskem letu 1959/60 je bil plan kooperacije 117 ha, uresničili pa smo ga 88%. Lepi uspehi so bili doseženi pri senu, detelji in krom-

plan za I. polletje je zadruga do 30. junija dosegla in celo presegla za 16%, promet, ki je bil planiran za 50 milijonov dinarjev, je bil realiziran v znesku 58 milijonov din.

Potem je govoril tov. Lovšin o reorganizaciji kmetijskih zadrug.

»Konec leta bodo prenehale z delom Poslovne zveze. Zato bodo morale KZ prevzeti nove naloge — vse gozdarsko dejavnost in kmetijske obrate... Brez gozdarske dejavnosti naša zadruga ne more obstajati, zato se bo morala priključiti h KZ Sodražica. Na Gregorju naj bi bila izpostava, ki bi opravljala v imenu zadruge razno delo. Tako bi na primer odkupovala kmetijske pridelke, les itd.«

Predsednikovo poročilo se je dotaknilo tudi prosvetne dejavnosti na Slemenih: »Prosvetno društvo je bilo delavno. Uprizorilo je večiger in tako nudilo ljudstvu kulturno razvedrilo. Potrebna so nam tudi strokovna predavanja iz kmetijstva.«

Se in še je govoril predsednik, tako na primer o šolstvu; nujno je, da se čimprej zgradi novo šolsko poslopje, kajti sedaj gostuje šola v neprimernih prostorih, nadalje o komunalni dejavnosti in drugem.

»Solstvu bo treba posvetiti več skrbi« se je oglasil možak srednjih let, »naši otroci so prikrajšani pri pouku«, je nadaljeval.

Nekdo drugi je sprožil vprašanje hišnin. Baje so bili nekateri previsoko obdavčeni. Član komisije, ki je sodeloval pri določitvi hišnin oz. o določitvi v katero kategorijo obdavčitve naj pride to ali drugo stanovanje, je pojasnil, da so za eventualne pomanjke, odgovorni na občini v Ribnici (referatu za finance). Po daljši razpravi so sklenili, da se skliče poseben sestanek prizadetih davkoplačevalcev in da tam rešijo nepravilnosti prizadetih, skupno z merodajnimi ljudmi iz ribniške davčne uprave in komisije za ocenitev stanovanj.

Sekretar tov. Fajdiga je obširno govoril o raznih gospodarskih vprašanjih, petletnem perspektivnem planu v naši republiki, o porastu

zadruga priključi h KZ Sodražica. Poudaril je, da Slemenci s tem, če gre njihova zadruga k Sodražici, ne bodo nič izgubili, ker bo življenjsko tekle prav tako naprej kot doslej. Sredstva, ki jih bodo tu ustvarili, bodo ostala na Slemenih. Na Gregorju naj deluje zadruga izpostava. Za vse zadrugne dejavnosti, ki bodo delovale na Slemenih, naj bi se vodilo ločeno knjigovodstvo.

Na predlog delovnega predsednika konference je bilo izglasovano priporočilo zadrženemu svetu KZ Gregor, naj se zadruga priključi KZ Sodražica.

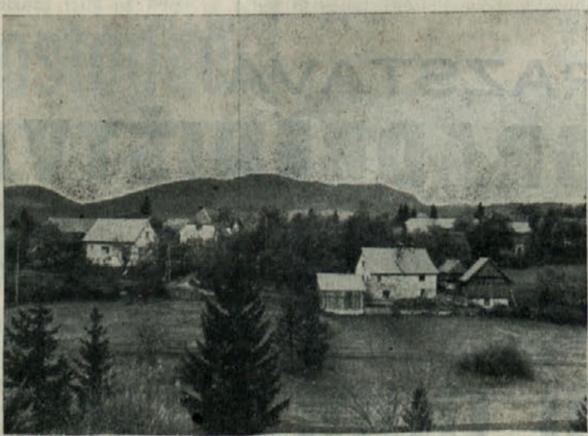
Po volitvah novega vodstva krajevnega odbora SZDL in delegatov za občinsko konferenco SZDL, so razpravljali še o raznih vprašanjih. Predlog nekoga možaka, naj tudi Gregor dobi telefonsko napeljavo, so vsi podprli. Tudi prebivalci sami bi k temu nekaj prispevali. Potem so govorili o raznih komunalnih dejavnostih — vodovod naj bi dobili tudi kraji, ki ga še nimajo. Potrebna bi bila komunalno-uslužnostna dejavnost...

Po končani konferenci so prišli do besede fantje-pevci. Zaorila je lepa slovenska pesem, da je bilo veselje. Vse prehitro je prišel čas slovesa.

K. Oražem

Uspešen potek konferenc SZDL

V ribniški občini so v teku volilne konference krajevnih organizacij Socialistične zveze. Povedati je treba, da so letošnje konference dobro pripravljene, zato je tudi njihov potek ploden. Člani se živo zanimajo za razne probleme, razpravljajo o njih in dajejo predloge za uspešnejše delo Socialistične zveze v bodoče.

Novi čas je prinesel tudi prebivalcem Malega loga (Loški potok) napredek. Skoro v sleherni hiši imajo že radio, pa tudi mopedov je vedno več. Tu živijo delovni ljudje

Večerna politična šola

Večerna politična šola v Ribnici je začela z delom 11. oktobra, zaključila pa bo 19. maja. Pouk je dvakrat na teden, in sicer ob torkih in petkih.

Trenutno obiskuje šolo 24 slušateljev raznih poklicev. Pouk je zelo dobro organiziran. Predavatelji se trudijo, da bi bila snov, ki jo počajajo, čim bolj razumljiva.

Krajši čas smo prisostvovali pouku, ko je predavatelj razlagal precej zahtevno snov iz politične ekon-

omije. Slušatelji so z zavzetostjo sledili predavanju. V drugi uri pouka so snov utrdili s konzultacijo.

Večerno politično šolo vodi šolski odbor, katerega naloga je, da vodi in usmerja delo šole in tudi drugače skrbi, da poteka delo šole nemoteno.

V Ribnici z uspehom deluje tudi šola za odrasle ter nekateri seminarji, ki jih je organizirala Delavska univerza. Predvideni so tudi seminarji za mlade komuniste in sekretarje osnovnih organizacij ZK.

Križem po Evropi

ANDREJ ARKO:

O gledali smo si slovečo katedralo »Notre Dame«, ki je zidana v gotskem slogu v letih 1163 do 1235. Tudi ta veliki kulturni objekt je sedaj bolj središče turistov kot vernikov, vsi skoraj z istimi lastnostmi kot sem jih že opisal v zvezi z ogledi cerkva, samo s to razliko, da za žensko goloto tukaj niso tako strogi. Mogočen vtis je na mene naredil dom invalidov z ogromno pozlačeno kupolo. V njem so grobnice najslavnejših sinov francoskega naroda. Na častnem mestu je rjavo marmornasta grobnica Napoleona. Iz novejših dobe je zelo slikovita bronasta skupina, kako nosijo vojaki slavnega maršala iz prve svetovne vojne Focha. Dom invalidov je bil grajen v letih 1893 do 1706. V njem je vedno polno turistov po vseh glavnih in stranskih avlah z grobnicami in spomeniki. Znamenita je kupola v ladji cerkve nad glavnim oltarjem, ki je urejena tako, da pada svetloba skozi barvasta stekla. Samo en zlatorumen snop svetlobe osvetljuje sredino oltarja. Vodič nam je to posebej s poudarkom pojasnjeval. Ta kompozicija svetlobe naj bi spominjala Francoze na dan, ko so pripeljali truplo v preganstvu umrlega Napoleona v Pariz. Bil je to čemerer dan, ko so pa krsto nosili ob navzočnosti ogromnih množic parizanov, je na kratko posijalo sonce. Ta pojav so simbolizirali kot veselje parizanov, ki so dobili

zopet v svojo sredo Napoleona.

V pariških razgledih je že verjetno taka navada med vodiči, da te najrajše popeljejo tja, kjer je kraj ali stavba v zvezi z življenjem Napoleona in z dogajanjem iz revolucije. Ni ga pa tudi turista, da ga ne bi pripeljali vodiči pod Eifflov stolp. Ze sam cenik za vožnje na stolp, kjer je restavracija, te pripravi do vrtočlavičev. Čim višje se pelješ, tem globlje segaš v žep. Videli smo parlament, stavbe raznih ministrstev, rezidenco predsednika de Gaula. Vodič tudi ni pozabil opozoriti, kje je imel rezidenco Hruščev, ko je prišel na najvišji sestanek v Pariz. Pokazali so nam velik stalni zidani cirkus, kjer je bil posnet film »Trapec«, ne vem že s katero zvezdo, ker sem na tem polju popolnoma nastal in bi lahko tudi jaz nosil ime kot ta film, samo z naglasom na á.

Ker smo imeli v Parizu časa tri dni, smo si izdelali podrobnejši načrt in formalni manjši skupine po tem pač, kar je koga zanimalo. Nekateri so se poleg tega še prav mostsko vrgli na ogled nočnega življenja, ki je v tem mestu posebno razvito z vsemi odtenki in priokusmi. Valuta in denarno razmerje nam tu ni delalo težav. Imeli smo nove frankne in stare, ki so še vedno v obtoku. Cene v izložbah so označene vse v novih frankih. Tako si na starem bankovcu zatisnil dve ničli, kar ti je

Pogled na Eifflov stolp v Parizu

ostalo, je bila pa vrednost novega franka. Draginja je kar krepka, ne samo zaradi valutne razlike, temveč tudi z ozirom na tamkajšnji zaslužek in kupno moč franka. V neki športni trgovini sem gledal najnovejšo opremo za podvodni lov. Nekaka oprema »človek žaba«, s katero je plavec lahko 50 minut pod vodo v globini do 10 metrov. V našem denarju stane to 900.000 din. Kdo si le more to kupiti, sem premišljeval, ko sem gledal precej skromno oblečene mimoidoče. Verjetno je nekaj takih, a ogromna armada je revežev in beračev, ki imajo svoje življenjske pozicije na vseh kolodvorih, podzemski železnici, mostovih, cerkvenih stopnicah itd., da si tako zagotovijo svoj življenjski minimum z beračenjem, ki je po izjavah vodičev v Parizu do potankosti organizirano.

Cilj vseh turistov je prav gotovo ogled muzeja v Louvru, ne samo zaradi največjih slikarskih zbirk na svetu, temveč tudi zaradi gradu samega, posebno pa še zaradi obsežnih parkov. Louver je bil nekdanji kraljevski dvorec in je obstajal nekako že od leta 1200. Obnavljati so ga pričeli leta 1546 in je bil končan 1868. Ker so tedanjim vladarjem prenesli svoj sedež v mirni Versailles, je postal Louver od leta 1793 dalje muzej slikarstva in kiparstva. V 19. stoletju je bil še večkrat prenovljen za razne galerije in povezan z Tuilleriesmi. Na gradu je znamenita fasada iz leta 1665. Velik dren je bil v Rembrandtovi dvorani in pa okoli male slike znamenite Mone Lise. Nepozabna je ta lepota, ki je nakopičena v prekrasnih dvoranah gradu. Poleg slik sem pa opazoval tudi svet okoli sebe. Bilo je tu ljudi vseh starosti; izredno veliko je bilo duhovnikov in nun, ki niso prav nič zardevale pri tako odkritem izražanju umetnikov vseh stoletij. Name je naredila najgloblji vtis slika »Svoboda vodi ljudstvo«, delo mojstra francoskega romantičnega slikarstva Eugena Delacroixa (1798—1863). (Nadalj.)

Naši kraji v slikah

Pogled na Retje, veliko vas v Loškem potoku

NOVE POBUDE

Zanimivosti

● ZENE Z BAJNIM BOGASTVOM

Nizozemska kraljica Vilhelmina je najbrž najbogatejša žena na svetu. Imetje te kraljice znaša »po previdnih cenitvah« nekaj več kot 600 milijonov dolarjev. Na drugem mestu je Begum, vdova po bogatašu Aga Kanu. Britanska kraljica Elizabeta naj bi bila na tretjem mestu. Koliko premoženja ima britanska kraljica pravzaprav nihče ne ve, vendar je Elizabeta nedvomno najbogatejša žena Anglije s svojimi obsežnimi posestvi in zbirko nakita, katerega vrednost znaša več kot 150 milijonov dolarjev. Razen tega prejema kraljica letno od vlade 1.350.000 dolarjev, za kar ne plačuje nobenega davka. Imamo še sedem »najtežjih« žena na svetu, ki pa so malo znane grofice, vojvodinje, lastnice ladjedelnic in podobno.

● ZENITBENI OGLAS

Nek mlad mož iz Sidneya v Avstraliji je z oglasom v časopisu iskal mlado dekle zaradi poroke. Edini pogoj, ki ga je mladi mož postavil je bil ta, da mora dekle imeti tovorni avto. Na koncu oglasa je bil pristavek, da je treba dopisom priložiti sliko — avtomobila.

● STOLETNI LJUBOSUMNEŽ

V Berlinu živi možak, ki je letos slavil stoletnico rojstva. Na dan proslave svoje stoletnice pa je izjavil, da se bo ločil od svoje boljše polovice. Možak se je oženil s svojo ženo, ki ima danes 75 let, pred osemnajstimi leti. Žena je izjavila, da jo njen mož nepristojno muči s svojo »bolestno ljubosumnostjo«, tako da spita že dalj časa v ločenih spalnicah. Takoj naslednji dan pa se je stoletni zakonec premislil. Dejal je: »V moji starosti se človek ne ločuje več.«

● KLEPETAVCI DALJ ŽIVJO

Nek britanski specialist za pljučne bolezni je po dolgem raziskovanju ugotovil, da klepetavi ljudje živijo dalje od molčencev. Ali je to razlog, da je na svetu več vdov kot vdovcev?

● NAJVIŠJI HOTEL NA SVETU

V New Yorku gradijo hotel, ki bo baje najvišji na svetu. V središču mesta gradijo 500 nadstropij visok hotel, ki bo imel 2000 postelj. Gradnja bo stala 50 milijonov dolarjev in bo končana do maja 1962.

● TEŽKA KAZEN

V severnoameriški državi Louisiana je senat sprejel zakon, po katerem bodo obdolžili kot zločinca vsakega možaka, ki bo imel več kot dva nezakonca otroka. Hudo bo, ali ne?

● OMEJENE PRAVICE ZA ŠESTDESETLETNIKE

V Združeni arabski republiki bodo morali možki, starejši od šestdeset let zaprositi za posebno dovoljenje, če se bodo hoteli oženiti z žensko, ki je mlajša od tridesetih let. Tako stoji namreč v novem zakonu, ki je bil sprejet v ZAR. Prav tako v bodoče mož ne bo imel pravice zahtevati, da njegovo ženo policija aretirajo, če bo zapustila skupno prebivališče, do česar je imel doslej pravico po starih verskih zakonih.

od tu in tam

Minuli teden, 28. oktobra, je bila v Kočevju letna konferenca sveta Svobod. Zbralo se je 35 delegatov iz Kočevja, Kočevske Reke, Mozlja, Stare cerkve, Vas-Fare, Osilnice, Strug, Predgrada in Livolda ter MKUD »Matej Bor« — gimnazije Kočevje. Konferenci so prisostvovali gostje iz Ljubljane in Kočevja.

Poročilo o delu sveta Svobod v minulemu letu je podal predsednik tovariš Smolej. V izčrpnem govoru je prisal delo, uspehe in tudi težave prosvetnih društev in Svobod. Potem so poročali predsedniki posameznih društev. Bilo je mnogo govora o uspehih, ki so bili ponekod zelo razveseljivi, še več pa je bilo izrečenega na račun prejšnjih sredstev, pomanjkanja prostorov za kulturno udejstvovanje itd. Stiska

je v Livoldu, Strugah, Stari cerkvi v Vas-Fari in drugod. Svoboda Kočevje je sklenila ves odvisni inventar dati najpotrebnejšim društvom in jim pomagati iz največje stiske.

Tehtne besede M. Humeka so vzbudile posebno pozornost in so bile povod plodne razprave. Obširno je govoril o glasbeni šoli v Kočevju. Učencev je dosti, zagotoviti je treba potrebne prostore in denarna sredstva. Omogočiti je treba talentom, da se izobrazijo. Pomladiti moramo tudi kočevsko godbo na pihala. Prirediti moramo tudi revije mladinskih pevskih zborov, občinske in okrajne.

Neodločen rezultat

NK Kočevje : NK Papirničar 1 : 1

V nedeljo, 30. oktobra je bila na igrišču NK Kočevja prvenstvena nogometna tekma med NK Kočevje in NK Papirničar iz Vevč. Moštvo »Kočevja« je nastopilo v teje postavi:

Brlan, Boben, Lavrih, Komac, Bartolme, Malnar, Novakovič, (Bejtovič), Baštar, Planinc, Strukelj in Radosavljevič.

Nogometni klub Papirničar je eden najboljših klubov ljubljanske podzveze, zato smo lahko pričakovali lepo in borbeno igro. Že pričetek tekme je pokazal, da bo borba za točke zelo ostra. To pa ni uspelo niti enemu niti drugemu moštvo.

Napadi so se hitro menjavali in Radosavljevič je z lepim udarcem povedel kočevsko moštvo v vodstvo. Na žalost ni bilo treba dolgo čakati na izenačenje. Majhen nespokati na izenačenje. Majhen nespokati na izenačenje. Majhen nespokati na izenačenje.

Priznati moramo, da je bila obramba kljub prejetemu голу boljši del moštva. Posebno se je izkazal vratar Brlan, ki je večkrat odlično interveniral.

Napad je bil neodločen. Nekateri igralci so se preveč spuščali v ne-

koristno preigravanje nasprotnikovih igralcev, posebna slaba stran kočevskega napada pa je, da ne izkoristi priložnosti za dosego gola. S to tekmo je NK Kočevje osvojilo 1 točko in se tako nahaja na lestvici na istem mestu.

V predtekmi sta se pomerili mladinski moštvi obeh klubov. Ta tek-

ma naj bi odločila, kdo bo prvi v tej skupini v jesenskem delu. Naši mladinci so lepo zaigrali, kar jim je prineslo zmago in 1. mesto na lestvici.

Prihodno nedeljo gostuje v Kočevju NK Kamnik. V predtekmi se bosta pomerili mladinski moštvi obeh klubov.

ŠPORTNA STAVA

Sportna stava. Veliko je govorenja o njej med starimi in mladimi ljubitelji športa, ter tudi uganjanja o izidih nedeljskih nogometnih tekem. Prav je, da tudi mi seznanimo naše bralce s tem posebno še zaradi tega, ker gre gotov odstotek vplačanih pologov za športne stave za gradnjo športnih objektov v tistem kraju, kjer je bil polog plačan. So torej tu dve koristi in privlačnosti. Tisti, ki stavi, ima možnost zadeti večjo vsoto denarja, po drugi strani je pa to neposredna pomoč za gradnjo prepotrebnihih športnih objektov.

Način stave je prav enostaven, samo zadeti je težje. Za vsako prihodnjo nedeljo moraš do sobote vložiti igralni listek, kamor napišeš po svoji presoji in poznavanju predvidene izide dvanajstih srečanj. Ako si uganil 12 ali 11 izidov, si lahko srečni dobitnik do treh milijonov.

V Jugoslaviji je bilo do 22 kola

igranja 235 mest, kjer so stavni centri, kamor lahko vlagša svoje prognoze; od tod v Sloveniji 24 mest, med katerimi sedaj tudi Kočevje. Center je v prodajalni tobakka pri tov. Benuličevi, kjer se dobi tudi vse potrebne informacije o stavi. Kakšno ogromno zanimanje je za to stavo, ki ima razmeroma visoke dobitke, se vidi iz tega, da je bilo do sedaj t. j. do 22 kola vplačanih 614.271.800 dinarjev, od tega v Sloveniji 13.672.550 din. Značilno je, da je bilo v samem Beogradu vplačanih skupno 219.566.400 dinarjev, kar predstavlja nad tretjino vlog.

V Kočevju smo šele pričeli igrati, in sicer je bilo v 22. kolu 30 igralcev, ki so vložili 4.000 din, a v 23. kolu je bilo že 74 igralcev s skupno vlogo 11.300 din. V Kočevju je bil prvi dobitnik Gašparac Anton, električar. Za 11 pravih rešitev je dobil 11.000 din.

Vreme

Po 6. novembru bo pretežno lepo vreme z megljo v nižinah, le okrog 9. novembra nekaj krajevnih padavin.

Gibanje prebivalstva

KOČEVJE

Poročili so se: Zunič Josip, delavec iz Koprivnika 29, star 23 let in Koba Franciška, delavka iz Koprivnika 29, stara 21 let, Gerčman Franc, delavec iz Koprivnika 19, star 24 let in Zlatko Anica, delavka iz Koprivnika 19, stara 24 let.

V novomeški porodnišnici so rodile: Voglar Marija iz Kočevja, Podgorska 3 — deklico Mileno, Lukežič Stefanija iz Koprivnika 31 — deklico Jasno, Saje Marija iz Starega loga 2 — deklico Sonjo, Hočevar Franciška iz Poloma 1 — deklico Zlatko in Jerše Ivana iz Kočevja, Trata — dečka Alojza.

LOŠKI POTOK

Poročila sta se: Primožič Franc, delavec iz Hriba, star 29 let in Lavrič Marija, kuharica iz Retij, stara 21 let. Rodila je Bambič Olga, gospodinja iz Malega loga 15 — dečka Ivana.

KINO

JADRAN, Kočevje: od 4. do 6. novembra francoski film »Velike družine«, 7. novembra mehiški film »Umiran srečna«, 9. in 10. novembra italijanski film »Fortunela«, od 11. do 13. novembra ameriški cinemascope film »Visoki tujec«.

RIBNICA: 5. in 6. novembra ameriški barvni cinemascope film »Vozovi na zahod«, 12. in 13. novembra poljski film »Pepel in diamant«.

DOBREFOLJE: 5. in 6. novembra ameriški barvni film »Valentino«, 9. novembra mehiški film »Ne tujim svoje preteklosti«, 12. in 13. novembra ameriški barvni film »Ranč prekleth«.

PONIKVE: 10. novembra mehiški

film »Ne tajim svoje preteklosti«.

LOŠKI POTOK: 6. novembra argentinski film »Andaluzijska ljubezen«, 13. novembra ameriški barvni film »Zaznamovan«.

VELIKE LAŠCE: 5. in 6. novembra francoski film »Salemske čarovnice«, 12. in 13. novembra angleško-sovjetski barvni film »Pot na Antarktiko«.

KOČEVSKA REKA: 5. in 6. novembra ameriški barvni film »Dimni signal«, 6. novembra matineja za otroke — premiera risanih filmov, 9. novembra angleški barvni film »Plavalosa zapeljivka«, 12. in 13. novembra sovjetski barvni film »Letijo zervjavi«.

PREDGRAD: 5. in 6. novembra čehoslovaški barvni film »Nocoj nastopamo«, 12. in 13. novembra francoski film »Na smrt obsojeni je pobegnil«.

OSILNICA: 6. novembra italijanski film »Bele noči«, 13. novembra francoski film »Gervaise«, SODRAŽICA: 5. in 6. novembra cinemascope film »Sajonara«, 12. in 13. novembra cinemascope film »Ulica Fridèrik št. 10«.

ČESTITKA

Dobri in skrbni mami Rozaliji Zgonc želijo za njeno 62. praznovanje vse lepo, obilo zdravja in sreče ter še na mnoga leta med nami hčerka Marija z možem Tomom.

Izdaja in tiska CZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik JANEZ MERHAR. Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14-a, telefon uredništva in uprave 3-89. Naročnina je 500 din, polletna 250 din in jo je treba plačati v naprej. Za inozemstvo 1000 din oziroma 3 ameriške dolarje. Tekoči račun 600-713/1-265 pri Komunalni banki v Ljubljani, podružnica za Kočevje

netom in malim Romančkom, Voščilu se pridružuje tudi sestra Slavka (Kačeva) s sinom Francetom in ostalo sorodstvo.

PRODAM

Dobro ohranjeno kuhinjsko in sobno pohištvo prodam po ugodni ceni. Vprašajte: Rožna ulica 10, Kočevje.

PREKLIC

Preključeno žaljive besede, ki sem jih dne 16. oktobra 1960 govorila proti Bartolme Mariji iz Kočevja. Trg svobode št. 21, ker so bile neresnične.

Nanjara, razvedena Seljak Ivanika, Kočevje Roška cesta št. 8

STANOVANJE

Zamenjam družinsko stanovanje na Ljubljanski cesti 31 za enako ali dvoobno stanovanje v drugem delu mesta Kočevje. Naslov na upravi lista.

Delavska univerza Kočevje

Delavska univerza Kočevje obvešča, da se prične ZACETNI knjižnovodski tečaj v torek, dne 8. novembra ob 15. uri v dvorani KGP.

NADALJEVALNI KNJIGOVODSKI tečaj se prične v sredo 9. novembra ob 15. uri v dvorani KGP.

VIŠJI KNJIGOVODSKI tečaj se prične 15. novembra ob 15. uri v dvorani SGP »Zidar«.

ZACETNI ADMINISTRATIVNI tečaj se prične v ponedeljek 14. novembra ob 15. uri v prostorih Delavske univerze Kočevje.

NADALJEVAL ADMINISTRATIVNI tečaj se prične 16. novembra ob 15. uri v prostorih Delavske univerze Kočevje.

Začetek jezikovnih tečajev bomo pravčasno objavili. Delavska univerza Kočevje ima svoje prostore na Ljubljanski cesti 7. (v stavbi Obč. komiteja).

Novi člani LMS

Pred kratkim smo imeli v dvorani prosvetnega doma v Fari lep dogodek — osmošolci smo postali člani LMS. Ob tej priliki smo priredili krajsko kulturno proslavo. Zvrstili so se pevke, recitatorji in recitatorke ter enodejanka »Dobričina«. Vse je potekalo v najlepšem redu. Potem je predsednica aktivna LMS v Fari Olga Malnar v nekaj besedah orisala pomen tega dogodka za novosprejete mladince in mladince.

Po prejemu izkaznic in čestitk nas je tovarišica seznanila z bodočim delom, ki nas čaka kot mladince in člane organizacije. Po zakuski in prijetnem kramljanju, čas je vse prehitel minul, smo odšli domov.

Benčina Zlatko, VIII. raz. osnov. šola Vas-Fara

Zaradi ugodne elektroenergetske situacije

DOVOLJUJE
Elektrogospodarska skupnost Slovenije v smislu uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o začasnih cenah in pogojih za dobavo električne energije (Uradni list FLRJ št. 33/59)

uporabo električne energije za ogrevanje poslovnih in društvenih prostorov

To dovoljenje smatrajte za splošno, v kolikor pa se to zaradi spremembe energetske situacije prekliče, veljajo posebna individualna dovoljenja, izdana od Elektrogospodarske skupnosti Slovenije

ELEKTRO KOČEVJE

PSIHOLOŠKA POVEST

Zgodilo se je v tem tednu. Moj dobri znanec — mizar Vasilij Antonijević (njegovga prijatelja ne bom omenjal), se je odločil, da se bo ločil.

S svojo soprogo je preživel že tri ali štiri leta in njena družba ga je začela dolgočasiti. Ohladil se je in ni je več ljubil.

Po končanem delu je povabil svojega prijatelja Fedjo T. na vrček piva v bližnjo pivnico. Razložil mu je svoje težave in ga prosil, naj mu svetuje, kako in kdaj naj svoji ženi sporoči svoj sklep. Naj pride z besedo na dan takoj, ali pa je morda boljše, da jo na to pripravi, da je ne zadene kap? Možna pa je seveda tudi to, da odda na matičnem uradu prošnjo za ločitev ter se tako izogne vsem meščanskim scenam, ženskim solzam in podobnem.

Prijatelj mu svetuje, naj čimprej sporoči ženi neprijetno novico: »Sicer se vsa stvar le zavleče in jo nepotrebno se boš mučil. — Pojdi in povej ji. Seveda to ni lahko. Nekatere žene se ob takih priložnostih pokažejo v najslabši luči. So take, ki se onesveščajo, pa tudi take so, ki v svoji jezi moža mirne duše oblijajo s kislino. Reš ti se zavidam. Toda opravi ti je treba. S

teboj pojdem in te počakam pred vrati, če ti bo moja pomoč potrebna, me v najslabšem primeru pokličiš.

In odšla sta proti mizarjevemu stanovanju.

Prišla sta do hiše in se začeljala vzpenjati po stopnicah. Sredi stopnišča srečata žensko — omenjeno mizarjevo ženo Ano Nikolajevno-Anjo. Bila je praznično oblečena, nekoliko vznemirjena in izredno ljubka, ko je, v svojih rumenih čevljičkih, pritekla po stopnicah. Mizar se je ustavil in začuden pogledal. Zardela je, kar pomeni, da je hotela kar dalje.

»Kam pa kam?« jo je vprašal mizar.

»Tja po svojih opravkih grem,« je odgovorila.

»Opravkih? Kakšne opravke pa imaš?«

»To ti res ne mislim razlagati!« In pričel se je buren razgovor. »Pa naj ti bo, Vasilij Antonovič. Že davno sem ti hotela povedati; tebe in tvojeja značaja sem se naveličala. Ločila se bom.«

zanimata. »Dolgo sem molčala, a srečna sem, da sem ti sedaj povedala. Ločim se.«

Mizar jo je prijel za roke in vzkliznil: »Tako torej! Ljubimca imaš! Tudi mene si ujeta v svoje ljubavne zanke. Anja, Anjička!«

Prijatelj Fedja T. je zamrmral: »Cepec, sam si se hotel ločiti, kaj cincaš?«

Mizar pa: »Anjička, Anja, premisli vendar, ne loči se!« medtem ko jo je objemal, jo božal in ji snel klobuk.

Fedja T. je obstal kot okamenel in ni mogel verjeti s svojim očem. Čez čas je zamahnil z roko in odšel. Tako ne vemo, kako se je pogovor na stopnicah končal. Vemo le, da se mizar in njegova žena nista ločila, in da se tudi ne nameravata. Nasprotno, mizar ne zahaja več v pivnico, temveč takoj po končanem delu hiti domov.

Le, kako naj razumemo ta primer? Kje je poanta? Odkod sprememba? Ali niso čustva stanovitna? Ali ni to nagibanje k meščanskemu udobju? Avtorja je delo tako utrudilo, da ne more več rešiti tako zapletenih psiholoških vprašanj. Ali ne bi bralci sami poskusili rešiti vprašanja?

Žalne komemoracije

LOŠKI POTOK

Na Dan mrtvih — 1. novembra, je bila na pokopališču pred spomenikom padlih borcev iz Loškega potoka žalna slovesnost. O liku padlih junakov, ki so darovali življenja za svobodo svojega naroda, je govoril predstavnik Zveze borcev Filip Pajnič. Žalni slovesnosti je prisostvovalo precejšnje število Potočanov.

SODRAŽICA

Lepa žalna slovesnost je bila tudi v Sodražici, na pokopališču, pred spomenikom padlih borcev. Predstavnik krajevne organizacije ZB Sodražica Stane Vesel se je s toplimi besedami spomnil padlih partizanov. Vseje slovesnosti je dala

poseben poudarek tudi gasilska godba. Žalni komemoraciji je prisostvovalo večje število ljudi.

SUŠJE

Pred spomenikom padlih borcev in žrtve fašističnega terorja pred šolo v Sušju je bila 1. novembra v dopoldanskim urah spominska svečanost. — Solski upravitelj Jože Grebenc je zbranim pred spomenikom osvežil spomin na junastvo padlih borcev in vseh, ki so darovali najdragocenejšo — svoja življenja, da lahko živimo v svobodi. Doživete so bile tudi recitacije šolarjev iz osnovne šole Sušje.

Tako kot v omenjenih treh krajih, so bile žalne slovesnosti pred spomeniki padlih borcev, aktivistov,

talcev in na partizanskih grobiščih v vseh večjih krajih — Kočevju, Ribnici in drugod. Partizanska grobišča in spomeniki padlih so bili lepo okrašeni. Naši padli borci ne bodo nikoli pozabljeni.

Okrasili so partizanske grobove

Nekaj dni pred Dnevom mrtvih sem šla na pokopališče v Fari. Kmalu zatem je prišla na pokopališče večja skupina šolskih otrok. Ustavili so se na kraju, kjer so pokopani neznani partizanski borci. Deklice so prinesle vence in šopke jesenskega cvetja in jih položile na grobove neznanih junakov, dekci pa so zasadili na grobove petokrake zvezde, ki so jih v šoli sami napravili. Z otroki je bila tudi učiteljica Marija Volf, ki jim je pomagala pri urejevanju in okrasitvi grobov. Naj povem, da otroci iz osnovne šole Vas-Fara vsako leto pred Dnevom mrtvih uredijo in okrasijo partizanske grobove. Te otroke naj bi posnemali tudi otroci v vseh ostalih krajih.

M. M.

Potrebna je bencinska črpalka

Motornih vozil je v Ribniški dolini iz meseca v mesec več. Ker je več vozil, je tudi povpraševanje po gorivu za vozila vedno večje. Z ukinitvijo prodaje goriva (bencina) v Ribnici in Sodražici, je nastalo med uporabniki motornih vozil veliko negotovanje. Sedaj jim ne preostane drugega kakor to, da nabavljajo bencin v Kočevju, kjer je bencinska črpalka.

O tem problemu so razpravljali med drugim tudi na konferenci Socialistične zveze v Sušju. Predlagali so, da se zgradi v Zlebiču ob cesti bencinska črpalka, ki bi bila dostopna uporabnikom motornih vozil iz Ribnice, Sodražice ter eventualno tudi iz Loškega potoka in Velikih Lašč. Prav bi bilo, da bi merodajni forumi razmislili o predlogu za rešitev tega vprašanja, ki postaja vedno bolj aktualno.

Vinska letina

V gornjem delu Poljanske doline je trta in sadno drevje zaradi pozebe slabo obrodilo. V dolnjem delu doline, ob Kolpi, kjer ni bilo pozebe, bodo dali vinogradi in sadno drevje lep pridelek.

»LJUDSKA RESTAVRACIJA« KOČEVJE

proda radioaparati »SAVICA«. Oglejte vsaki dan v pisarni »Ljudske restavracije« Kočevje.

Peč - ,novo' mesto v Kosmetu

Naš naročnik Stanko Košmrlj, ki služi vojaški rok v Peči v Kosmetu, nam je poslal daljše pismo, v katerem nam je opisal zanimivosti tega zgodovinskega mesta. Preberimo, kaj je napisal:

Mesto Peč leži ob vznožju gorovja Prokletje in šteje okrog 15 tisoč prebivalcev. Prevladujejo Šiptarji. V večini govorijo šiptarski jezik. V mestu so tudi šole v šiptarskem jeziku. V tem jeziku izhajajo tudi časopisi, tiskajo knjige itd.

Peč je bilo precej zaostalo mesto. Vendar je tudi v tem mestu zraslo v zadnjem času precej novega. V povojnih letih so zgradili tovarno kož in obutve, tovarno sladkornja, prostoren in moderen hotel »Me-

tohija«, pošto, banko, trgovske lokale in večje število stanovanj. Nove zgradbe izpodrivajo majhne, zanikrne hišice, ki so zgrajene iz zemlje in šibja. Vse kaže, da bo tu zraslo eno izmed zelo modernih mest na Kosmetu.

Turizem je v tem kraju dobro razvit, ker je tu precej znanih zgodovinskih stavb in drugo. Tudi letos je obiskalo Peč veliko domačih in tujih turistov. Turiste najbolj privlačijo minareri in džamije. Stare šiptarske hiše so ograjene z zidovi, v katerih je bila uklenjena muslimanska žena.

Zanimiva je nošnja. Moški nosijo obleko, kot so jo nosili njihovi dedi: na glavi bel turban, črn tečlovnik in bele hlače s črnimi črtami ob straneh. Zenske pa so napol oblečene, na pol ovite v šarene jope in krila. Nekateri pa nosijo »dimnje«, to je neke vrste trenirke, s to razliko, da so »dimnje« mnogo širše in iz raznobnega blaga.

Nad mestom, na Čakaru, je lep urejen park z velikim ribnikom. Tik ob parku je restavracija s prenočiščem. Tu je tudi rokometa igrišče. Letos so zgradili velik kopalni bazen.

Ce se vsedete v Peči na avtobus, ste v pol ure v Dečanih. Dečani so zgodovinski kraj z znano pravoslavno cerkvijo in zgodovinskimi freskami v cerkvi. Cerkev je bila sezidana še v času vojskovodje Dečana in je lepo ohranjena.

»No, najmlajši bo pa doma«, je menil stari Tomažin. Vendar se je zmotil, sporekla sta se in tudi najmlajši je odšel v službo. Ostal je sam z ženo in garal kot živina. V dveh letih garanja je postal popoln starec, zgrbljen in izsušen. Koža se mu je nagubala, ogenj v očeh do zemlje pa je ugasnil.

»Ne boste me,« je plalo v njem. S starčevskim močjem se je zagrijel v reber, s poslednjimi močmi ruval šture in zasipal jame po rebrih.

Zgodilo se je nekega sobotnega večera. Najmlajši sin se je ob progi vračal proti domu. Na rebrji je zagledal očeta klečečega ob šturu. Glava je nemočno slonela na poslednjem šturu. Srce, ki bi ga bil dal za kos zemlje, je prenehalo biti... Čas pa teče naprej...

Z. I.

Oče in sinovi

Stari Tomažin se je po vojni spreslil s hribov v ravninske predele. Dobil je majhno kmetijo poleg ceste. Tomažinov rod je že od nekdanj hrepenel po ravnini, zemlji, po lepih plodnih njivah.

Tomažin si je želel zemlje. Kupoval jo je od sosedov, drago in poceni, vse kar so prodali. Imel je pet sinov, pet krepkih in močnih delavcev in vsakemu od njih je hotel zapustiti kos zemlje.

Starejša dva sta kmalu odšla v tovarno. Tomažin je bil zadovoljen; lažje je deliti na tri kot na pet delov. Dokupil je poseko nad železniško progo, pristril kramp in pričel ruvati štore. Spočetka so mu sinovi pomagali, toda kmalu mu je ostal še samo najmlajši, kajti tudi tretji in četrti sin sta odšla v mesto.

Mladina varčuj!

Varčevanje med mladino je v nekaterih naših krajih doseglo že lepe uspehe. Tako je tudi prav. Mladino moramo že v nežnih letih vzgajati tako, da bodo znali ceniti denar in z njim varčevati.

Na področju Zadrzne hranilnice in posojilnice Ribnica, ki deluje na vsem področju bivšega okraja, so uvedene šolske hranilnice s skupnimi hranilniki v tehle šolah:

Sušju, Sodražici, Podpreski, Travi, Osilnici, Starem kotu, na Hribu, Bosljivi loki, Fari, Banja loki, Predgradu, Stari cerkvi, Dolenji vasi, Velikih Poljanah, Gregorju, Karlovi, Velikih Laščah, Turjaku,

Robu, Nadalje na Velikem Osolniku, Mohorjih, Ponikvah, Dobrepolju, Kompoljah in Strugah.

Tudi denarni zneski naraščajo. Po poročilih iz 16 šol ima 836 učencev naloženo v šolskih hranilnicah 662.687 din prihrankov.

ZHIP Ribnica se trudi, da bi zajelo varčevanje in vlaganje denarja v hranilnico čimveč mladine. V preteklih letih so obdarili najprizadevneše šolske kolektive z različni športnimi rekviziti, letos spomladaj pa so obdarili tri šole s fotoaparati, deset šol pa je hranilnica obdarila z lepimi knjižnimi zbirkami.

Franc Košorok - 50-letnik

Človek mu ne bi prisodil toliko let. France Košorok 5. novembra slavi 50-letnico življenja in je kljub vsemu hudemu, kar je preстал v življenju, ohranil mladostni videz.

Naš jubilar je bil rojen 5. novembra 1910 v Prigrorici pri Do-

Franc Košorok

lenji vasi. Po končani osnovni šoli se je izučil mizarske obrti, katero je opravljal vse do vstopa v NOV.

France je vstopil v NOV v Tomšičevo brigado še pred kapitulacijo Italije. Ves čas, kar je bil v partizanih, se je hrabro boril. Udeležil se je tudi številnih bojev, ki jih je vojevala 14. divizija na Stajerskem. Za junastvo in napore v NOV je prejel vojaška odlikovanja: medaljo za hrabrost, red za hrabrost ter medaljo za zasluge za narod III. stopnje. V vojaški službi je ostal do leta 1946 in napredoval do čina poročnika.

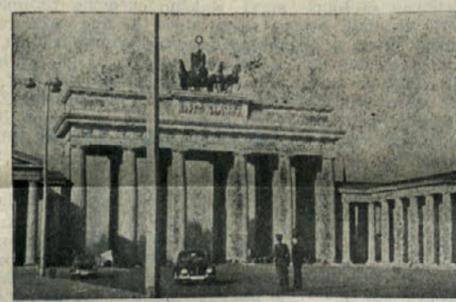
Po demobilizaciji se je zaposlil kot mizar v Ribnici in opravlja ta poklic tudi še danes. Zaposlen je pri podjetju »Hrast« v Dolenji vasi.

Vsa povojna leta in tako tudi še danes se aktivno udejstvuje v našem družbenem življenju. Med drugim je predsednik krajevne organizacije ZB NOV in predsednik osnovne organizacije Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev v Dolenji vasi ter član ZK.

Francetu Košoroku ob srečanju z Abrahamom čestitajo njegovi vojni tovariši ter vsi znanci in prijatelji in mu iz srca želijo še veliko let in osebnih srečeh ter plodnega dela v organizacijah.

Berlin - mesto dveh svetov

Vzhodno časopisje n. pr. močno kritizira Socialistično stranko Nemčije, ki je iz svojega programa črtala izraze kot »razredni boj«, »delavski razred«, »hoče se preleviti iz delavske stranke v ljudsko« stranko.

Brandenburška vrata v Berlinu

Če so imenovali zahodni časopisi lanski pohod 60.000 rudarjev na Bonn »lep nedeljski izlet s plačano kočaso in pijačo«, pripisuje temu Vzhod vse drugačen pomen. Kar hočejo prezreti na Vzhodu, to pobere in napihne Zapad — in seveda obratno.

V vsakem sektorju Berlina imajo vsaj eno špijonsko afero na mesec; spet lepa prilika za udrihanje po nasprotni strani. Zahodna propaganda z visokimi svetlobnimi napisi ob meji pošilja politične novice v svoji intonaciji na Vzhod. Oni pa se jim oddolžijo tako, da v Zahodnem Berlinu delijo svoje časopise.

Vse v duhu boja dveh svetov.

Takrat je bila v Berlinu tradicionalna industrijska razstava. Odprl jo je oče nemškega gospodarskega čudeža, minister Erhardt. Vsak razstavljeni predmet, od skodelice za kavo do gigantskih ladijskih strojev, naj bi govoril o tem čudežu. V

resnici je bila razstava zelo obsežna, v enem dnevu jo komaj preletiš in če se ti da, nabereš nekaj kilogramov perspektov. Razstavljalo je 15 držav, levji delež pa je oddadel na proizvodnjo Zahodne Nemčije. Ni dvoma, da je nemška industrija močna, posebno velja to za radiotehnično, strojno, avtomobilsko in kemijsko industrijo. Vrsta praktičnih proizvodov za vsakdanjo rabo, pralni stroji, aparat, v katerega narekuje, vzamete iz njega kartonček, na katerem je zabeleženo, kar si povedal, ter odpošlješ. Strojepisna ni več potrebna. Televizorji in stereofonski radijski sprejemniki vseh vrst, porcelan, pastične mase, umetne tkanine...

Tretjina obiskovalcev — 250.000 — jih je bilo iz Vzhodnega Berlina. Vstopnino so lahko plačali v vzhodnih markah po tečaju 1:1, čeprav plačujejo sicer v Zahodnem Berlinu eno zahodno marko za štiri vzhodne. Tu je res zlati vek švercerjev! Na razstavi, ki je bila ob istem času v Vzhodnem Berlinu in je prikazovala razvoj Vzhodne Nemčije, je imel največ obiskovalcev buffet, kjer si tudi obiskovalci iz Zahodnega Berlina lahko privoščijo okrepčilo pol ceneje kot doma.

Iz Zahodnega v Vzhodni Berlin lahko prides s podzemeljsko, ali nadzemeljsko železnico (vozi 5 m nad zemljo) ali pa tudi peš skozi Brandenburška vrata, simbol nemške razcepjenosti. Znanci v Zahodnem Berlinu ti bodo svetovali, da ne vzamete s seboj zahodnih časopisov, aktivke ali preveč denarja, sicer utegnete imeti ob eventualnem pregledu sitnosti. Hitro se da ugotoviti, v katerem sektorju Berlina se nahajate. Samo pogledati je treba okrog sebe. Ruševine, sorazmerno majhen promet in papore po zidovih ali ruševinah ti zanesljivo povedo, da si v Vzhodnem Berlinu. Ob popoldnevih lahko vidiš skupine ljudi, ki s prostovoljnim delom odstranjujejo ruševine. Edina velika ulica, ki je tu popolnoma obnovljena, je Stalinova aleja. Zares mogočno učinkuje. Zgrajena je po moskovskem vzorcu, obe strani sta simetrični, stene so sive, brez živih barv, ki krasijo nove stavbe Zahodnega Berlina. Okna so čudno majhna. Sicer pa vsenaokoli ruševine. Človek nehoti pomisliti, da tudi Zahodni Berlin brez kreditov iz Marshallovega plana ne bi bil bistveno drugačen.

ZLOČINCI

22 posebne vrste

Pojavlja se tudi drugo vprašanje. Do katere meje bo šla likvidacija vseh »za družbo neprilicnih«? Očitno je, da so bile zaradi množičnih metod, ki se uporabljajo, zajete tudi osebe, ki niso popolnoma duševno bolne. Vem za primer šestih deklet, ki so bile tik pred odpustom iz zavoda in bi morale delati v sirotišnici. Vprašalne pole vsebujejo rubriko, ki zahteva podatke o slaboumnosti v starosti. Z zadnjim odlotkom je določeno, da je treba popisati tudi otroke z resnimi prirojanimi boleznimi ali kakršnimikoli deformacijami ter da jih je treba odpraviti v posebne zavode. Vse to je povod za strah. Bodo zajeti tudi tuberkulozni? V primerih oseb, ki so bili obsojeni od sodišča, je bila tudi že uporabljena evtanazija. Bo ta zajela vse abnormalne in asocijalne osebe? Kdo je abnormalen, asocijalen, kdo v brezupnem položaju? Kako se da oceniti, da nekdo ni sposoben izpolnjevati svojih obvez do družbe? Kako se bo postopalo z vojniki, ki so prišli v tako stanje takrat, ko so branili svojo domovino? Takšna vprašanja se že pojavljajo v njihovih vrstah...

Limburški škof je avgusta 1941 med drugim pisal: »... Blizu Limburga je gradič Hadamar. Na bregu nad gradičem je zavod. Doslej so ga uporabljali za razne namene, zdaj pa so v njem duševni bolniki. Ljudje so prepričani, da se v njem — potem ko so bile opravljene adaptacije in ko je bil tehnično opremljen — že nekaj mesecev izvaja evtanazija. To vedo tudi zunaj področja Wiesbaden. Iz nekega urada v Hadamar-Münchberg prihajajo obvestila o smrti. Nekajkrat na teden prihajajo v Hadamar avtobusi z žrtvami. Otroci že poznajo ta vozila in pravijo: glej, krvniški avto. Nekoliko kasneje se začne iz dimnika valiti dim, ljudstvo pa ganjeno misli na nedolžne žrtve. Otroci med prepriom zmerjajo drug drugega: ti nisi

čisto pameten, poslal bi te v hadamarsko peč. Osebe, ki bi želele skleniti zakon, pa ga iz kakršnegakoli razloga ne morejo, govorijo: Poročiti se? Ne! Zakaj bi rodili otroke za Rex-stroj? Starčke je slšati: Samo ne v domove onemoglih! Za slaboumnimi pridemo na vrsto mi, nepotrebni potrošniki...!»

Podobno je Münchenski nadškof, kardinal Faulhaber, naslovil pismo pravosodnemu ministru dr. Gürtnerju. Dokončal ga je s temile stavki:

»Razumemo, da je treba med vojno podvzeti izjemne ukrepe zaradi varnosti države in zagotovitve prehrane. Ljudem govorimo, da morajo biti v vojni potrepljivi in sprejemati vse težave v krščanskem duhu. Mi po ulicah s spoštovanjem srečujemo žene v črnini zaradi tistih, ki so žrtvovali svoje življenje domovini. Toda tudi v vojni se ne sme kršiti osnovne morale in osnovnih človekovih pravic!«

Med dokumenti je še pismo vodje Zavoda za duševno bolne v Stettenu dr. Schleicha:

»Od 10. do 18. septembra so 75 oseb, ki so mi bile zaupane na zdravljenje, premetili iz mojega zavoda. Dovoljujem si postaviti tole vprašanje: Ali je lahko podvzeti take ukrepe brez zakonskih predpisov? Ali ni vsak državljan dolžan zoperstaviti se postopkom, ki nimajo zakonske osnove, ki so protizakoniti, pa čeprav jih izvajajo državni uslužbenci? Tajinstven način, s katerim se izvajajo ti ukrepi, je ne le povod za širjenje vsakovrstnih glasov (med drugim, da je določena iztrebitev ranjenecv s fronte), temveč se ustvarja dojem, da so tudi osebe izbrane na samovoljen način. Če želi vlada iztrebiti takšne bolnike — ali vsaj določene kategorije takšnih bolnikov — bi bilo treba objaviti jasen predpis, za katerega bi bila prevzeta odgovornost pred narodom. Ta predpis naj bi dal slehernemu zagotovilo, da bo njegova pravica do življenja ali smrti skrbno ocenjena; družina bolnika pa naj ima priložnost povedati svoje mišljenje.«

Zaradi takšnih glasov je bil pravosodni minister prisiljen podvzeti korake pri ministru za notranje zadeve in pri samem Hitlerju. V knjigi, ki jo je izdal dr. Gürtner pod naslovom »Novi nemški kazenski zakonik«, je tudi članek grofa Gleispacha, iz katerega objavljamo ta-le izvleček:

Z zakonom je treba ohraniti zaupanje bolnika v zdravniško pomoč!

V komentarju tega zakonika, ki ga je napisal Ohlshausen in ki je izšel leta 1944, najdemo:

Po obstoječih predpisih ni pooblaščen niti zdravnik, niti kaka druga oseba izvajati evtanazijo in z njo pripraviti smrt brez bolečine namesto tiste, ki naj nastopi v agoniji ali na kak drug način, pa čeprav bi bila vzrok smrti bolezen ali nesreča. Nihče ne more ostati neodgovoren. To velja tudi v primeru, če je smrt neposredna in če jo zahteva sam bolnik, da bi se rešil trpljenja. Popolnoma jasno je, da se iztrebljanje družbeno nesposobnih oseb, kakor tudi ubijanje slaboumnih ne bo štelo za kaznivo dejanje le tedaj, če se bo spremenil zakon.

Hitler je moral popustiti pred nepričakovanim, razburkanim javnim mnenjem. Avgusta 1941 je izdal ustno naročilo Karlu Brandtu, da je treba program evtanazije začasno ustaviti. Karl Brandt je prenesel naročilo Filipu Bühlerju po telefonu. Pisanega dokumenta o tem dogodku ni in zdi se, da ga tudi nikoli ni bilo. Iz izpovedi raznih prič izhaja, da so na jesen 1941 prenehali uničevati bolnike v zavodih za duševno bolne. Posebne plinske celice — tudi tiste v Hadamarju — so podrli in jih poslali na Vzhod. Tu so jih spet postavili v mestih Belze, Majdanek in Treblinka. Tokrat so bili žrtve poljski Židje. Žrtve so bile dosti številnejše od prejšnjih. Po drugi strani pa je z dokumenti ugotovljeno, da so po uradni ustavitvi evtanazije še naprej uničevali duševno bolne, zdaj po naročilu notranjega ministrstva. Naročilo je bilo izdano na lastno pest. V vseh znanih primerih je opravljala to dozo morfija ali barbiturata.

Kljub temu, da so po Hitlerjevem nalogu evtanazijo odraslih postopoma zmanjševali, so ubijali defektne in idiotske otroke do konec vojne.

V skladu z odredbo ministrstva za notranje zadeve so morali vsi zdravstveni oddelki, babice, zdravniki in klinike takšne primere javljati na vprašalnih polah, naravnost v Berlin.

Ko je tožilec vprašal Karla Brandta, zakaj so delali razliko pri izvajanju evtanazije med odraslimi in otroki, je odgovoril:

»Bila je namera kar se da hitro preprečiti razvoj otrok, če ne zaradi drugega potem zaradi težav z družinami itd. Cilj je bil določiti in uničiti čimprej po rojstvu vse primere duševnih in sorodnih hib.«